

ספר

טל לישראל

אז היה טל לוקרלל ישרא כקאנה
ויד שרדיו כלבנן ילכו וינחשו
וייה כזית ירדו וריח לו כלבנן
(רשע י"ד ו-ח)

כולל

הסקפות רעיונות והגיונות על דבר עם ישראל
תורתו תעודתו יצירתו וקורות דברי ימיהם
משולבים בביאור אנדות חדל

חובר ממני

טוביה יהודא טביומי (גוטנטאג)

אבד"ק סוכטשין

"מחיס יעשרת טוביה על הרמב"ם, סדרת "ארץ טובה"
"טל אורות" ג' ברכים, "מעשה טוביה", "אבל כבוד" דיקרא דהיי

(נוסח השטר המסודר כפי שנכתב ע"י הרב המחבר זצ"ל)

יוצא עתה לאור עולם ע"י משפחת הרב המחבר זצ"ל בעריכה
מהודסת ובאותיות מאירות עיניים, בתוספת מראה מקומות
מפורטים, מפתח עניינים והרכה הוספות נחוצות

הוצאה שלישית

ירושלים תשס"ז

מזמור ט
קול
השומר

• חוקי התורה כמצוות שבת, שמיטה ויובל
היו כדורות הראשונים ללעג וקולם בעיני
אומות העולם ובהמשך הדורות קיבלו
עליהם מצוות רבות כדבר הכרחי ומטוב.

• תפקידיו של עם ישראל לשמש כמורה
הדרך של שאר האומות, מחייב אותו לשמש
כסמל ודוגמא.

• כת ההשפעה של עם ישראל על אומות
העולם תלוי במצבו הרוחני של עם ישראל
בעצמו, כמו שרואים שהשפעת ישראל על
אומות העולם במהלך הדורות גברה כאשר
עם ישראל בעצמו היה במצב רוחני נעלה.

• מהי הזכות של עם ישראל להיגאל
ממצרים למרות מצבו הרוחני באותו הזמן.

• שרש כוחו של עם ישראל טמון הוא
בכוחות הנפש שגילה אברהם אבינו
במעמד עקידת יצחק.

• ביאור עניין כינורו של דוד המלך ועניין
"דוד המלך חי וקיים".

• עורו של איל העקידה אזור למתניו של
אלהו הנביא וביאור הקשר בין אברהם
אבינו לאלהו הנביא.

אמר רבי יצחק אמר רב, ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו, שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל, שבתחילה מי שיש לו אב מלמדו תורה וכו', עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסין אותן כבן שש וכבן שבע (נבא גמלא כ"א ע"ה).

ובירושלמי כתובות סוף פ"ה נאמר זה על שמעון בן שטח. וכתב הקרבן העדה שם ששניהם תיקנו, שבזמן אחד היו, בימי ינאי המלך. והרבר צריך ביאור, הכי אפשר כי עד ימי יהושע בן גמלא ושמעון בן שטח לא היו מלמדי תינוקות ובתי ספר בישראל רק מי שיש לו אב מלמדו תורה? ותינוקות בימי דוד שהיו יודעין לדרוש כמ"ט פנים סמא וטהור, ובימי חזקיה שלא מצאו תינוק ותינוקות שלא היו בקיאין בדיני טומאה וטהרה, האם כל אלה למדו אך אצל אביהם ולא בבתי ספר? אחמהא.

חובת חינוך הבנים וביקור הילדים בבתי הספר היתה בתקופה האחרונה לגזירה ממלכתית ברוב ארצות אירופה. כל בני המדינה בלי הבדל מצב ומעמד נאלצים בתוקף חוק הממשלה לשלוח בניהם ובנותיהם בשחר ילדותם לבתי ספר, ללמוד כתב ולשון, לשנן קורות האומה ודברי ימיה ולהשתלם בלימודי מדעים שונים, איש איש כפי כוחותיו וכשרונותיו. החוק הזה, שנקבע ונתפשט אצל כל העמים הנאורים, יש לו מלבד ערכו התרבותי גם ערך עממי, הוא גורם חשוב לאושר הממשלה, לקיומה המדיני ולהפרחתה בחומר וברוח. בהיות המלחמות שבתקופות האחרונות הוכיחו כי הסייף והספר כרוכים ניתנו, נצחון הסייף תלוי במדת התפשטות הספר בקרב הלוחמים.

הגסיון הראה כי אלה המחונכים ברוח לאומי הם הלוחמים בחירוף נפש עבור קנייני האומה, וכי אך בקרב המלומדים שבעם מפותח רגש כבוד הלאום עד כדי שפיכות דם בעדו, אך המשכילים שבאומה בוחרים מות גבורים מחיי עבדות בחומר ורוח.

נצחון האשכנזים על הצרפתים על ידי סעדאן (קרב סדאן, 27 בספטמבר 1970 בו נכנעו הצרפתים בראשות נפולאון השלישי לצבא גרמניה), בשנות השבעים למאה העברה, ברא אימרה: "המורה האשכנזי ניצח חיל הצרפתי", והאימרה הזו נתנה דחיפה עצומה להתייסדות רשת בתי ספר בכל ארצות מערב אירופה.

וזו שנגלה להדור הנאור בן המאה העשרים, נודע לחז"ל עוד לפני אלפים שנה ואמר: "תני רשב"י, אם ראית עיירות נתלשות ממקומן בארץ ישראל, דע שלא החזיקו בשכר סופרים ומשנים" (מדר"א יכה), ו"לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן" (שבת ק"ט ע"ב). זה הוא גם רעיון מאמרם ז"ל (נדרים ס"א ע"א, בבא מציעא פ"ה ע"א): "אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (ירמיה ט' י"א) מי האיש החכם ויבן זאת, דבר זה